Hukuk Bölümü 2013/556 E. , 2013/1536 K.

- **İDARENIN DAVA KONUSU TAŞINMAZA KAMULAŞTIRMASIZ EL ATMASINDAN DOĞAN ZARARIN TAZMININE YÖNELIK BULUNAN DAVANIN, HAKSIZ FIILLERE ILIŞKIN ÖZEL HUKUK HÜKÜMLERINE GÖRE ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI GEREKTIĞI**
  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 10

"İçtihat Metni"

Davacı : F.B.

Vekili : Av.C.B.

Davalılar : 1-İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Vekili : Av.E.Y.

2- Küçükçekmece Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. A.U.

O L A Y : Davacı vekili, dava dilekçesinde özetle, müvekkilinin maliki olduğu, İstanbul İli, Küçükçekmece İlçesi, Sultan Murat Mahallesi, Safra köyü, Çekmece Yolu Mevkiinde bulunan tapunun 23 pafta, 7546, 7547, 7548, 7549, 7550 7551, 7552 sayılı taşınmazın kısmen park ve kısmen yol alınında bulunduğunu ifade ederek bu taşınmaza davalı idarece kamulaştırmasız el atılması nedeniyle fazlaya ait talep ve dava hakkı saklı tutularak şimdilik 9.000,00 TL nin davalı idareden faizi ile birlikte tahsili istemiyle, adli yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı Küçükçekmece Belediye Başkanlığı vekili, davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğinden bahisle süresi içinde görev itirazında bulunmuştur.

KÜÇÜKÇEKMECE 4.ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 6.12.2012 gün ve E:2012/294 sayı ile, görev itirazının reddine karar verilmiştir.

Davalı Küçükçekmece Belediye Başkanlığı vekili idari yargı yararına olumlu görev uyuşmazlığı çıkartılması yolunda süresi içinde verdiği dilekçesi üzerine, dava dosyasının onaylı bir örneği Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

DANIŞTAY BAŞSAVCISI; Uygulama ve Öğreti'de, kamu idarelerinin, kamu hizmetinin yürütümü sırasında, kamu gücü kullanarak tek yanlı irade açıklamalarıyla yapmış oldukları işlemlerin, "idari işlem"; herhangi bir işlem ya da karara dayanmaksızın gerçekleştirdikleri maddi faaliyetleriyle, görevleriyle ilgili hareketsizliklerinin de, "idari eylem" olarak tanımlandığı; bu tanıma göre; idarelerin 3194 sayılı İmar Kanununun 8'inci maddesi uyarınca tek yanlı irade açıklamaları ile tesis ettikleri, genel ve düzenleyici imar planları ile bu planlara dayanılarak tesis edilen parselasyon, kamulaştırma, ruhsat gibi bireysel işlemlerin, "idari işlem"; bu imar planı uyarınca yapmak zorunda oldukları program ve uygulamaları bunun için gerekli zamanda gerçekleştirmemeleri; yani, bu konudaki hareketsizliklerinin de, idari eylem niteliği taşıdığı; dosyanın incelenmesinden; davacı tarafından, dava dilekçesinde, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.12.2010 günlü kararında, mülkiyet hakkına getirilen kısıtlamaların fiili el atma olmadan da kamulaştırmasız el atma olarak nitelendirildiği ileri sürülmek suretiyle, imar planında yol ve yeşil alan olarak ayrılan taşınmazının bedelinin ödenmesine hükmedilmesinin istenildiği; bu bilgiler karşısında; davanın, davacının taşınmazının, imar planında yol ve yeşil alan olarak ayrılması hadisesi sebebiyle mülkiyet hakkına getirilen kısıtlamadan kaynaklanan tazminat talebiyle açıldığı sonucuna ulaşıldığı; dava dilekçesinde ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında mülkiyet hakkına getirildiği söylenen kısıtlamanın, taşınmazın maliki yönünden zarar doğurucu sonuçlarının olabileceğinde kuşku bulunmadığı, ancak; bu sonuç ya da sonuçların, yukarıda da söylenildiği üzere, genel ve düzenleyici nitelikte bir idari işlem olan imar planında taşınmazın yol ve yeşil alan olarak gösterilmesinden, bu planda öngörülen kamulaştırma programlarının zamanında yapamamasından ve imar uygulamalarından; başka anlatımla da, idari işlemlerden ve davalı idarenin imar planı gereği yapılması gereken kamulaştırmalar konusundaki hareketsizliği şeklinde ortaya çıkan idari eylemlerden kaynaklandığı; idari işlem ve eylemlerden doğan zararların tazmini taleplerinin ise; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 12 ve 13'üncü maddeleri uyarınca, idari yargı yerlerinde açılacak tam yargı davalarına konu edilmelerinin, anılan yasa hükümlerinin gereği olduğu; bu bakımdan; hukuka uygunluklarının denetimi ve zarar doğurucu sonuçlarının giderilmesi İdari Yargının görev alanında bulunan idari işlem ve eylemlerin hukuk düzeninde yaratmış oldukları etki ve sonuçların, "hukuki el atma" olarak nitelendirilmesine ve bu olumsuz sonuçlarla ilgili tazminat taleplerinin adli yargı yerlerinde açılacak tazminat davalarına konu edilmelerine, hukuken olanak bulunmadığı; dolayısıyla; davanın taşınmazın bedelinin tazminat olarak hüküm altına alınması istemine ilişkin kısmının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2'nci maddesinin 1 'inci fıkrasının (b) bendinde yer alan "idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları," hükmü gereğince idari yargı yerinde görülmesinin gerektiği; açıklanan nedenle, 2247 sayılı Yasa'nın 10'uncu maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'ndan yazılı düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; Davacının, Küçükçekmece ilçesi, Sultan Murat Mahallesinde bulunan 23 pafta 7534, 7535, 7536, 7537, 7538, 7539, 7540, 7541, 7542, 7546, 7547, 7548, 7549, 7550, 7551, 7552, 7553, 7554, ve 7555 nolu parsellere hissesi oranında sahip olduğu, bu taşınmazların, imar planında yol ve okul alanı olarak ayrılması nedeniyle, arsalardaki hissesinden yararlanmasının engellendiğini iddia ederek, davasını kamulaştırmasız el atma temeline dayandırıp, şimdilik arazinin değeri karşılığı tazminata hükmedilmesini talep ettiği, bu zararın tazmini istemiyle Küçükçekmece 4. Asliye Hukuk Mahkemesinde açtığı davada davalı idare tarafından görev itirazında bulunulması üzerine olumlu görev uyuşmazlığının çıkarıldığının anlaşıldığı,

Dava dosyasının incelenmesi sonucunda; davalı idarenin 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8 ve 18. Maddesi uyarınca arazi ve imar uygulamalarına ilişkin işlemler kapsamında, davacının da hissesinin bulunduğu 23 paftada yer alan davaya konu parselleri imar palında yol ve okul yeri olarak ayrılmış bulunması karşısında, bu parseldeki bedelin ödenmesine ilişkin davanın; dava konusu uyuşmazlıkta, idarenin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu kapsamında bir işleminin bulunmaması karşısında, davanın anılan Kanun'un 14. maddesinde işaret edilen bedel artırma davası niteliğinde olduğunun kabulüne olanak bulunmadığı, ancak bu parsellerden, 7538, 7539, 7540, 7541 ve 7542 parseller dışında kalanlar bakımından, dosyadaki bilirkişi raporuna göre yol yapılmak suretiyle fiilen de el atıldığının anlaşıldığı, Anayasa'nın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğunun kurala bağlandığı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davalarının idari dava türleri

arasında sayıldığı, uyuşmazlık konusu işlemin fiilen el atılan parseller dışındaki yerler bakımından imar planı ve buna dayalı imar uygulaması sonucunda uğranılan zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 Sayılı Kanun'un 2/1-b maddesinde yer alan idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları kapsamında idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğinin düşünüldüğü, bu nedenle, Danıştay Başsavcılığının 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kısmen kabulü ile davaya konu, 23 pafta 7538,7539,7540,7541 ve 7542 nolu parseller bakımından Küçükçekmece 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2012/294 esas sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri Baydar, Ali Çolak, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Sedat ÇELENLİOĞLU ve Ayhan AKARSU'nun katılımlarıyla yapılan 11.11.2013 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Başvuru yazısı ve dava dosyası örneği üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, davalı vekilinin, anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Danıştay Başsavcısı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet Ali GÜMÜŞ'ün adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının maliki olduğu 23 pafta, 7546, 7547, 7548, 7549, 7550, 7551, 7552 nolu parsellere kamulaştırmasız el atıldığından bahisle, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 9.000,00 TL'nin faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı F.B.'ın vekilinin, 4.7.2008 tarihinde Küçükçekmece 1. Asliye Hukuk Mahkemesine vermiş olduğu dava dilekçesi ile müvekkilinin Küçükçekmece, Sefaköy mahallesi, Çekmece yolu mevkiinde ve tapunun 23 pafta, 7534, 7535, 7536, 7537, 7538, 7539, 7540, 7541, 7542, 7546, 7547, 7548, 7549, 7550, 7551, 7552, 7553, 7554, 7555 parsel sayılı taşınmazların maliki olduğunu, davalı belediye başkanlığının davacının sahibi olduğu bu taşınmazlara elinde hiçbir yasal neden olmadığı halde müdahale ederek 1.179.06 m² lik bölümünü yola dönüştürerek kısmen yol ve kısmen de kaldırım olarak kullandığı ve halen de aralıksız bir şekilde bu kullanımına bugüne kadar devam ettiğini, davalı tarafından yola dönüştürülen bu yerlerin R.iç değerlerinin mahkemeleri tarafından yapılacak keşif ve bilirkişi raporu ile ortaya çıkacağı için yargılama sırasında bu değer üzerinden ıslah yoluyla ziyadeyle ilgili davacının talep hakları mahfuz kalmak kaydıyla şimdilik davalıdan 100.000,00 TL el koyma tazminatının tahsiline karar verilmesini dava ve talep ettiği, bu davada Mahkemelerince yapılan keşif sonucu düzenlenen bilirkişi raporunda dava konusu Sefaköy, 23 pafta,

1-7534 parsel sayılı257,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın126,56 m²lik kısmına,

2-7535 parsel sayılı182,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın148,54 m²lik kısmına,

3-7536 parsel sayılı182,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın78,85 m²lik kısmına,

4-7537 parsel sayılı181,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın13,11 m²lik kısmına,

5-7546 parsel sayılı282,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın89,14 m²lik kısmına,

6-7547 parsel sayılı173,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın43,16 m²lik kısmına,

7-7548 parsel sayılı173,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın30,02 m²lik kısmına,

8-7549 parsel sayılı173,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın16,90 m²lik kısmına,

9-7550 parsel sayılı173,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın5,55 m²lik kısmına,

10-7551 parsel sayılı195,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın4,68 m²lik kısmına,

11-7552 parsel sayılı238,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın70,37 m²lik kısmına,

12-7553 parsel sayılı237,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın44,67 m²lik kısmına,

13-7554 parsel sayılı173,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın8,54 m²lik kısmına,

14-7555 parsel sayılı172,00 m²yüzölçümlü arsa niteliğindeki taşınmazın9,07 m²lik kısmına yol yapılmak sureti ile fiilen el konulduğunun belirtildiği anlaşılmıştır.

İdarelerin 3194 sayılı imar Kanunu 8. maddesi ve 18. maddesinin verdiği yetki ile arazi ve arsalar üzerinde imar planlarının hazırlanması ve yürürlüğe konulması, arazi ve arsa düzenlemesi gibi faaliyetleri kapsamında yaptıkları imar planlarından kaynaklanan işlemlerin tek yanlı ve kamu gücüne dayanan irade açıklamaları ile tesis edilen genel ve düzenleyici işlemler olduğu bu yönü ile de idari eylem ve işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargı yerlerinde çözümlenmesi gerektiği tartışmasızdır. Buna karşılık, Kamulaştırma Kanunu'nda öngörülen usul ve yöntemlere uygun idari nitelikte uygulama işlemleri yapılmaksızın, dava konusu taşınmazın bir kısmına fiilen el atılarak yol ve kaldırım çalışması yapılması karşısında, idarenin bu eyleminin kamulaştırmasız el atma niteliğini taşıdığı açıktır.

Öte yandan, İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Nitekim, yukarıda belirtilen genel kabul doğrultusundaki Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 11.2.1959 günlü, E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararının III. bölümünde, "İstimlaksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlak Kanununa uygun hareket

etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir." görüşüne yer verilmiştir.

Bu durumda, idarenin dava konusu 23 pafta 7546, 7547, 7548, 7549, 7550, 7551, 7552 sayılı taşınmazlara kamulaştırmasız el atmasından doğan zararın tazminine yönelik bulunan davanın haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümü, adli yargı yerinin görevine girmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun reddi gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın görüm ve çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Danıştay Başsavcısı'nın başvurusunun REDDİNE, 11.11.2013 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.